

DÜRÜSTLÜK ERDEMDİR

İslam dini biz müminlerden her konuda dürüst, samimi ve doğru olmamızı istemektedir. Yüce rabbimiz şöyle buyuruyor: *“Rabbimiz Allah'tır deyip sonra doğrulukta devam edenlere gelince, onların üzerine melekler iner ve derler ki, korkmayın üzülmeyin, size vaat edilen cennette sevinin.”* (Fussilet, 41/30) Doğruluk ve dürüstlüğün İslamdaki yerine Hz. Peygamber de bazı hadislerinde işaret etmiştir.

Sahabeden birisi efendimize gelerek “Ey Allahın Resülü! İslam hakkında bana öyle bir şey söyle ki senden sonra hiç kimseden bir şey sormaya ihtiyacım kalmasın” dedi. Efendimiz de *“Allah'a inandım de, sonra da dosdoğru ol diye karşılık verdi.”* (Müslim, “İman”, 62)

SALİH AMEL

Salih amel, iyi, güzel, faydalı iş ve davranış demektir.

Allah'ın rızasına, kişinin ve toplumun menfaatine uygun, iyi bir niyet ile yapılan her güzel iş, söz ve davranış salih ameldir.

Kur'an-ı Kerim'de: *“And olsun zamana ki, insan gerçekten zarar içindedir. Ancak iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler hariç”* buyurulmuştur. (Asr, 103/1-5)

ÖZLÜ SÖZ

*Sen insana ulaşmadan Allah'ı nasıl arıyorsun?
(Muhammed İkbâl)*

KELİME-İ ŞHADETİ ANLAMAK

İnsanları iki cihanda mutluluğa ulaştıran İslam dinine girişin anahtar sözcüğü kelime-i şhadettir. Kişi Allah'ın varlığını ve birliğine, Hz. Muhammed'in(s.a.s.) Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederek bu yüce dine girer.

Mehmet Akif'in "Bu ezanlar ki şhadetleri dinin temeli" mısrasında ifade ettiği gibi, kelime-i şhadet İslam'ın özü ve temelidir. Kişi "lâ ilahe" sözüyle hayatından, ilahî iradeye aykırı tüm unsurları çıkardığına, "illallah" sözüyle de kendisi için yegane belirleyici ilkenin ilahi kanunlar olduğuna tüm cihanı şahit tutmaktadır. İkinci şhadet cümlesinde ise Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Allah'ın elçisi olduğuna, O'nun Rabbinizden getirdiği tüm emir ve yasakların bağlayıcı olduğuna şhadet edilmektedir.

HADR

Sözlükte "dolmak, şişmek, hızlı söylemek" manalarına gelen "hadr" kelimesi, kıraat ilminde Kur'an-ı Kerim'in tecvîd esaslarına uygun olarak okunduğu üç tarzdan birini ifade eder.

Bu tarz okuyuş, diğerlerine göre daha hızlıdır.

Çünkü medler ve diğer tecvîd kuralları asgari caiz olduğu şekliyle okunur.

ÖZLÜ SÖZ

Başkalarının nimetlerinde kendi rızkını arama. İsterse güneşin kaynağından gelmiş olsun hiç kimseden, su bile isteme. Allah'a güven ve çalış. Bu şerefli İslâm ümmetinin yüzünü utandırma. Bir gün Hz. Ömer at üstünde giderken elinden kamçısı düştü. O etrafındakilerden hiç birinden onu kendisine vermelerini istemeyip, bizzat atından inerek kendisi almıştı." (Muhammed İkbâl)

İŞ VE TİCARET AHLÂKI

İslam çalışıp, helâl kazanmayı ve bu amaçla harcanan zamanı kutsal kabul eder. Bu yüzden çalışan, helalinden kazanan kişi, onurlu bir hayat sahibidir.

Peygamberimiz (s.a.s.); “*Ücretliye ücretini, alın teri kurumadan veriniz.*” buyurarak emeğin değerini ve iş ahlakını en güzel şekilde ifade etmiştir. Bu nedenle yapılan hizmetin karşılığını vermemek, büyük günahlardan biri sayılmıştır. (Buharî, “Büyü”, 106)

Dinimizde, işçinin temel ihtiyaçlarını karşılayacak seviyede ücret alması, düşük ücretle çalışmaya mecbur bırakılmaması esastır.

Nitekim toplumsal huzur, iş barışının, işçi sağlığı ve güvenliğinin teminiyle, işçi ve işverenin hak ve sorumluluklarının hakkaniyet ve adalet çizgisinde denkleştirilmesiyle gerçekleşebilir.

ÖZLÜ SÖZ

Müslümanın izzeti ve hürriyeti, İslam'ın asil kaynağı olan Kur'an ve sünnettedir. (Muhammed İkbâl)

HAVARİLER

Hz. İsa'ya gönülden inanan en yakın yardımcılara havariler denir ve on iki havarisi vardır.

Kalplerini yatıştırmak ve gönülden inanmak için ondan Allah'ın gökten bir sofrâ (Mâide) indirmesini istemişlerdir.

Hz İsa da dua etmiş ve Allah bir mucize olarak gökten sofrâ indirmiştir.

Bu olay Kur'an'ı Kerim'de Mâide Sûresinde anlatılmaktadır ve sûre adını buradan almıştır.

ALLAH İÇİN SEVMEK

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de, müminlerde Allah sevgisinin diğer sevgilerden daha kuvvetli olduğunu belirtmiştir. (Bakara, 2/165)

Diğer taraftan Hz. Peygamber, *“Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız.”* (Müslim, “İman”, 93) *“Bir kimse kendisi için istediği bir şeyi mümin kardeşi için de istemedikçe gerçekten iman etmiş olmaz.”* (Buharî, “İman”, 7) buyurarak sevgi ile iman arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Buna göre bir Müslümanın öncelikle Allah sevgisini kalbine yerleştirmesi gerekmektedir.

Nitekim Hz. Peygamber: *“Allah'ım! Sen'den sevgini, Seni sevenlerin sevgisini ve Sen'in sevgine ulaştıracak ameli (güzel davranış) istiyorum. Senin sevgini bana nefsimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevgili kıl”* (Tirmizî, “Deavat”, 72) diye dua etmiştir.

ASHAB-I UHDUD

Büruc Sûresinde, Allah'a inananları sırf inançları sebebiyle ateş dolu hendeklere atarak cezalandıran, bunu yaparken de bu vahşeti zevkle seyreden geçmiş kavimlerden Ashab-ı Uhdud denilen inkarcı bir topluluktan bahsedilmektedir.

Adını ‘hendekler’ anlamında ki ‘uhdud’dan alan bu kavmin zulmü karşısında mü'minler, inançlarından dönmemişler, bu ateşle imtihana sabırla karşılık vererek kazanmışlardır.

ÖZLÜ SÖZ

Tüm sanatların ana noktası, insan ırkını ıslah edebilecek yüce hakikatlerle insanda derin etkiler bırakmaktır.

(Muhammed İkbâl)

SABIR

Sabır, nefse ağır gelen şeylere katlanmak, bir hakkı müdafaa etmek, Allah'ın emirlerini yerine getirmek, musibetlere karşı sabretmektir.

Güçlükler karşısında paniğe kapılmayıp, sabredenlerin mükâfatının hesapsızca verileceği müjdelenmiş ve onlar övülmüştür. (Zümer, 39/10; Bakara, 2/153). Peygamberimiz (s.a.s.); *“Sabırdan daha hayırlı ve geniş bir nimet hiç bir kimseye verilmemiştir”* (Tirmizi, “Birr”, 76) buyurmaktadır.

Acı bir olayla karşılaştığında ilk anda gösterilen sabır önemlidir. (Buhârî, “Cenâiz”, 32) Kur'an-ı Kerim'de; *İyi işler yapıp birbirine hakkı ve sabrı tavsiye edenlerin kurtuluşa erecekleri haber verilmiştir.* (Asr, 103/1-3)

ASHABI KEHF KISSASI

Ashabi kehf kıssasında, Roma hükümdarının zulmünden kaçarak bir mağaraya sığınan ve burada 300 sene gibi uzun bir zaman uyutulup daha sonra ibret için kısa süreliğine tekrar uyandırılan gençlerin hikayesi anlatılır.

Zulüm ve haksızlıklara boyun eğmeyenler için Allah'ın bahsettiği sonsuz ikramlara güzel bir örnek olan bu kıssa, kıyamete kadar gelecek tüm insanlar için büyük ibret ve dersler içermektedir.

ÖZLÜ SÖZ

*Ben en hakir bir insanı kardeş duyan bir ruhum;
Bende esir yaratmayan bir Tanrı'ya iman var.
(Mehmet Emin Yurdakul)*

İNSANLARLA GÜZEL GEÇİNMEK

İnsanoğlu yaratılış özelliği itibariyle insanlarla aynı ortamı paylaşmak ve insanî ilişkiler kurmak zorundadır. Bu ilişkiler sırasında insan karşısındaki insanlarla iyi geçinmeli ve onlara güzel ahlakla muamele etmelidir.

Peygamberimiz, hangi mü'min daha faziletlidir sorusuna; *“elinden ve dilinden diğer insanların emniyette olduğu kimsedir.”* diye cevap vermiştir. (Buhari, “İman”, 4) Bu bağlamda Mü'min, etrafına zarar veren, geçimsiz insan değil. Bilakis çevresiyle uyumlu ve geçim ehli olan insandır.

Peygamberimiz (s.a.s.); *“Mü'min başkasıyla hoş geçinen ve kendisiyle hoş geçinilen kimsedir. İnsanlarla güzel geçinmeyen ve kendisiyle güzel geçinilmeyen insanda hayır yoktur.”* (Ahmet b. Hanbel, II, 400) buyurmuştur.

İLK GÜNAH

Yüce Allah (c.c.), Hz. Adem ve eşini ilk önce cennete yerleştirmiş ve şöyle buyurmuştur: *“Ey Âdem, sen ve eşin cennete yerleşsin. Orada dilediğiniz gibi bol bol yiyin. Fakat şu ağaca yaklaşmayın...”* (Bakara, 2/35) Ancak bu yasağa uymamışlardır. (Bakara, 2/36)

İlk günah olarak bilinen bu olay, aynı zamanda ilk tevbe olarak da dikkate değerdir.

ÖZLÜ SÖZ

Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet, sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir. (Mehmet Emin Yurdakul)

MELEKLERE İMAN

Melekler; Allah Teâlâ'ya ibadet ve taatle meşgul olan (Mümin, 40/7) nuranî varlıklardır. Allah'ın kendilerine verdiği her emri hemen yerine getirirler, günah işlemezler ve asla itaatsizlik etmezler. (Tahrîm, 66/6)

Meleklerin varlığına inanmak iman esaslarındandır. Meleklerle iman, Kur'an da, Allah'a imandan hemen sonra zikrolunmuştur. (Bakara, 2/285) Cibril hadisinde de Allah'a imandan sonra meleklerle iman etmekten söz edilmiştir. (Müslim, "İman", 1) Kur'an-ı Kerim'e göre, yerlerde ve göklerde, Arşta, Beytu'l Ma'mur ve Sidre-i Münteha'da, Cennet ve Cehennem'de sayısız melekler bulunmaktadır. Cebrail, Azrâil, Mikâil ve İsrâfil diye dört büyük meleklerle birlikte kiramen katibin olarak bilinen melekler bulunmaktadır.

SÂMİRÎ

Sâmirî, Hz Musa Tur Dağına çağrıldığında, İsrailoğullarına, tapmaları için altından bir buzağı heykeli yapan kişidir.

Hz Musa onu toplumdaki tecrit ederek cezalandırmıştır.

Samiri, tutulabilen, görülebilen, somut bir tanrıya inanılması gerektiğini düşünmektedir. Bu kıssa vasıtasıyla Kur'an, duyu-larla idrak edilemeyen, müteâl Allah inancını vurgulamaktadır. (Ta-hâ, 20/88-89)

ÖZLÜ SÖZ

Zıyanı yok, siz kuyumcu olunuz, ben demirci olayım; yeter ki hepimiz, şu vatan için bir çekice sarılıp çalışalım.

(Mehmet Emin Yurdakul)

ÖRNEK İNSAN HZ. MUHAMMED

Dinî ve ahlakî hayatımızın en büyük örnek şahsiyeti, sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir. Allah-u Teâlâ: *“Andolsun, Allah'ın Resulünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örneklik vardır.”* (Ahzab, 33/21) buyurmuştur.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen son Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in örnek hayatı incelendiğinde O'nun muhteşem özellikleri açıkça görülür. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de; *“Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.”* (Kalem, 68/4) buyurarak, O'nun üstün ahlakını övmüştür.

O, hayatı boyunca Kur'an'ı en güzel şekilde yaşamış ve hem ibadet hayatıyla hem de günlük yaşantısıyla bizlere rehber olmuştur.

TERTİL

Tertil, sözü güzel, düzgün, yerinde ve itinalı söylemek, bir şeyi düzenlemek, sıralamak demektir. Tecvid ıstılâhında ise, Kur'an-ı yavaş yavaş, anlamını düşünerek, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek, anlama göre sesini yükseltip alçaltarak ve itina ile okumak anlamına gelir. Bu kelime Kur'an'da iki ayette geçmiştir. Müzzemmil sûresinin 4. ayetinde ise Peygamberimize, dolaşısıyla her mü'mine, *“...Kur'an'ı tertil ile oku”* buyurmuştur.

ÖZLÜ SÖZ

*Bir yerin adına denince Türk ülkesi,
Gözüm bayrak arar, kulağım ezan sesi.
(Mehmet Emin Yurdakul)*

ALLAH'A GÜVENMEK (TEVEKKÜL)

Tevekkül, dini bir tabir olarak insanın Allah'a güvenmesi ve O'na bağlanmasıdır.

Kalple ilgili bir amel olan tevekkül, Allah'ın; çalışanın emeklerini boşa çıkarmayacağına, vaadini yerine getireceğine, mutlak adil olduğuna, bütün olup biteni sonsuz ilim ve hikmetiyle çekip çevireceğine inanmak, kişinin kendisine düşen vazifeyi yaptıktan sonra neticeyi Allah'tan beklemesi demektir. Peygamberimiz "Deveyi bağlayayım mı, yoksa salıverip de mi Allah'a tevekkül edeyim?" diye sorana "Deveyi bağla da öyle tevekkül et." buyurmuştur. (Tirmizi, "Kıyame", 60)

Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy da bu konuyu şöyle özetler:

*"Allah'a dayan, sâye sarıl, hikmete râm ol
Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol"*

HİZB

Sözlükte; parça, kısım...vb. anlamlara gelen hizb, tasavvufta bir amaca ulaşmak için tarikat mensupları tarafından okunan dualar ve Kur'an'ın yirmi sayfadan meydana gelen cüzlerinin dörtte biri olan beş sahifesi demektir.

Buna göre 1 cüzde 4 hizb vardır. Toplam hizb sayısı 120 dir. Hizbler her bir cüzde 1, 2, 3, 4 şeklinde numaralanır.

ÖZLÜ SÖZ

Demir ve ateş; kardeşler ben bunlarla hiçbir vatan ve ırkın öldüğünü işitmedim. Şerefli bir tarih ve medeniyete, sağlam bir fazilet ve ablâka, zengin bir şiir ve edebiyata, dini ve millî ananelere, irki ve vatani hatıralara mâlik olan bir milletin mahvoldüğünü tarih göstermiyor... (Mehmet Emin Yurdakul)

HIRSIZLIK

Mülkiyet hakkına karşı işlenen temel suçlardan biri olan "Hırsızlık"; başkasına ait bir malı, korunduğu yerden sahibinin bilgisi dışında gizlice almaktır. İslam'a göre insanın hayatı, ırz ve namusu gibi malı da muhteremdir.

Bu nedenle hırsızlık, hem hukuk düzeni açısından suç kabul edilerek cezalandırılmış, hem de dinen büyük günah ve ayıp sayılmıştır (Maide, 5/38).

Dinimizde başkasının hakkını üzerine geçirmenin vebal ve sorumluluğu çok ağırdır. Hırsızlık, zimmete geçirme ve gasp gibi gayri meşru yollarla elde edilen haram mallardan dolayı öncelikle tevbe ve istiğfarda bulunulması ve ayrıca varsa hak sahipleri ile helalleşilmesi gerekir.

HURUFU MUKATTA'A

Kur'an'da bazı sûrelerin başında bulunan müstakil harflere "el-Hurufu'l-Mukatta'a" denir.

Bunlar, Kur'an'ın 27'si Mekki, 2'si Medeni olmak üzere 29 sûresinin başında bulunmaktadır. Tamamı 14 çeşit harften meydana gelmiştir. Sûre başlarında tek, iki, üç, dört ve beş harfli olmak üzere 13 değişik halde görülürler.

Âlimlerin çoğunluğu, mukatta'a harflerinin "müteşabih" ayetlerden olduğunu belirtmişlerdir

ÖZLÜ SÖZ

*Tanrım şahit, duracağım sözümde. Milletimin sevgileri özümde.
Vatanımdan başka şey yok gözümde. Yar yatağın düşman olmaz; giderim!
(Mehmet Emin Yurdakul)*

TADİLİ ERKAN

Namazlarda tadili erkan, namazın kıyam, rükû ve secde gibi her rükününü acele etmeden sükunetle yerine getirmektir. Peygamberimizin (s.a.s.) hadisinde ruku ve secdede sırtını düz yapmayan kişinin namazının kabul olmayacağı (Beyhaki, Şuabul-İman, Tama'niyetu Fi's-Salât,75, hadis no. 37448) ifade edilmektedir. İmam Ebû Yusuf'a göre, tadil-i erkan bir rükün olduğundan farzdır.

İmam Azam ile İmam Muhammed'e göre, ise vacibdir. Tadili erkanı farz kabul edenlere göre, namazda buna riayet etmeyen kişi namazını yeniden kılmalı, vacip kabul edenlere göre ise, sehiv secdesi yapmalıdır.

Namazlardan manevi haz alabilmek için tadili erkana riayet edilmelidir.

AHRÛF'S-SEB'A

Kur'an-ı Kerim'in lafızları ve kıratı ile ilgili yedi vecih veya lehçeye Ah-rufû's Seb'a denir. Kur'an'ın nazil olduğu dil olan Arapça'da kelime, mâna, telaffuz veya imla farklılığı gösteren çeşitli lehçeler vardır.

Kur'an'ın okunuşunda Kureyş lehçesi esas alınmışsa da; Peygamber Efendimiz: "Bu Kur'an yedi harf üzere nazil olmuştur. Öyleyse size kolay gelenini okuyun." (Buhâri, "Fadâlu'l Kur'an", 27, "Tevhîd", 53; Müslim, "Müşavirin", 270) buyurarak diğer yedi lehçeyle de okunabileceğini bildirmişti.

ÖZLÜ SÖZ

Biz gençler de yürekleri kollarından, ve kolları kılıcından güçlü olan bu cihangir ataların yetiştiği bir toprağın erleriyiz.

(Mehmet Emin Yurdakul)

PEYGAMBERİMİZİN AMCASI: HZ. ABBAS

Hz. Abbâs, Abdülmuttalib'in en küçük oğludur. Peygamberimizin (s.a.s.) en çok sevdiği amcalarındandır. Hz. Peygamber'den 3 yaş büyüktür.

Kureyş'in ileri gelenlerinden ve reislerindendi. İri yapılı ve heybetliydi. Ticaretle uğraşır ve kardeşlerinin içinde en zengini oydu. Hacılara su dağıtma hizmetini yürütürdü. Müslüman olduktan sonra da bu vazifeyi devam ettirdi.

Hz. Ömer, kuraklık olunca, Hz. Abbâs'ın duâ etmesini isterdi. Peygamberimize yakınlığından dolayı herkes tarafından sevilir, sayılır, hürmet edilirdi.

Peygamberimizin (s.a.s.) vefatından sonra Hz. Ali ile beraber cenazeyi yıkayıp kefenlemiştir.

652 yılında, 88 yaşında Medîne'de vefât etti. Cenâze namazını Hz. Osman kıldırdı ve Baki' kabristanına defnedildi.

ZİNDANDAN SARAYA

Haksız yere zindana atılan Yusuf (a.s.), kralın rüyasına yaptığı yorum üzerine kral tarafından çağrılır.

Bu sırada kralın karısı Yusuf'un suçsuz olduğunu itiraf etmek zorunda kalır.

Yusuf, yokluğunda krala hainlik etmediğini ona anlatmak için, suçsuz olduğu halde bu cezaya katlandığını söyler ve ardından sarayda yüksek bir makama getirilerek mükâfatlanır. (Yusuf, 12/33)

ÖZLÜ SÖZ

*Bu âlemde nur ile karanlığın kavgası var;
Döğüşüyor her yerde hayâl ile hakikatler,
Boğuşuyor her zaman cinayetle faziletler! (Mehmet Emin Yurdakul)*

HIRS VE TAMAH

Hırs ve tamah sözlükte; aç gözlülük, bir şeyi şiddetle arzu etme, ona aşırı derecede tutkun olma, sonu gelmeyen isteklerde bulunmak gibi anlamlara gelmektedir. Ahlaki terim olarak da, belli bir amaca ulaşmak için kişinin bütün benliğini saran arzu ve tutkudur.

Bu konuda Peygamberimiz, “*İnsanoğlunun iki vadi dolu altını olsa mutlaka bir üçüncüsünü ister, onun gözünü ancak toprak doyurur.*” (Buharî, “Rikak” 10) buyurmuştur.

Müslüman tamahkâr olmamalıdır ve başkalarına zarar vereci işlerden kaçınmalıdır. Aşırı hırs ve tamahın esiri olan kimse-ler, kendilerine zarar verdikleri gibi, sosyal hayatın düzenini de bozarak haksızlıklara ve zulme yol açtıklarını asla unutmamalıdır.

AÇILAN GÖZLER

Oğlu Yusuf’a olan hasreti ve üzüntüsünden Hz. Yakub’un gözleri görmez olmuştu.

Kardeşleri kıtlık zamanında Mısır’a yardım istemeye gelince Yusuf kendini onlara tanıttı ve gömleğini babasına götürmeleri için verdi.

Kervan Mısır’dan ayrıldığında Yakub (a.s.), Yusuf’un kokusunu duyduğunu söyledi.

Nihayetinde müjdecinin gelip gömleği yüzüne koymasına üzerine Hz. Yakub’un gözleri açıldı.

ÖZLÜ SÖZ

*Bilmez misin yâr eliyle incitilen gönüller
Çok zamanlar sızlayıcı yaralarla âh eyler?
(Mehmet Emin Yurdakul)*

UMRE

Kelime olarak istemek ve ziyaret etmek anlamına gelen umre'nin dindeki anlamı, zaman'a kayıtlı olmadan kural ve şartlarına uyarak Kâbe-i Muazzamayı ziyaret etmektir. Umre sünnet bir ibadettir. Arapça "Umr" (ömür) kökünden türediğinden, imkânlarına sahip olduğunda ömürde bir defa yerine getirmekle yetinilecek ibadettir. Umre, Kur'an'da Hac ibadetiyle birlikte zikredilmiştir.

"Hacca da, Umreyi de Allah için tamamlayın. (Eğer düşman, hastalık ve benzeri sebeplerle) engellenmiş olursanız artık size kolay gelen kurbanı gönderin. Bu kurban, yerine varıncaya kadar başlarınızın traş etmeyin..." (Bakara, 2/196)

Umre; İhrama girmek, tavaf etmek ve Sa'y yaptıktan sonra traş olup ihramdan çıkmak gibi hükümlerden ibarettir.

TUR DAĞI

Tur dağı Hz. Musa'nın Allah'tan ilk vahiy aldığı yerdir.

Hz. Musa gördüğü ateşin yanına vardığında vadinin sağ yanındaki bir ağaçtan Allah kendisine seslenir.

Firavun ve ileri gelen adamlarına göstermesi için ona, değneğinin yılanı dönüşmesi ve elini koynuna soktuğunda bembeyaz çıkması şeklinde iki mucize verir. (Kasas, 28/30-32)

ÖZLÜ SÖZ

İnsan olana, öldükten sonra güzel bir ad bırakmak, belki hiç ölmekten daha iyidir."

(Namık Kemal)

NAZAR

Bir Őeye bakmak anlamına gelen nazar, İslami kaynaklarda “isabet-i ayn” olarak geĀen ve kültürümüzde daha Āok nazar deĀmesi, nazara gelmek, nazara uĀramak, göz deĀmek tabirleri kullanılan “nazar”, özellikle kişinin insana, hayvana veya güzel bir eŐyaya bakarak ona etki etmesi, zarar vermesi anlamında kullanılmaktadır.

Peygamberimiz “Gz deĀmesi gerĀektir.” (Buhari, “Tıp”, 36) buyurmuştur. Fatiha, İhlas, Felak ve Nas surelerini okuyarak, Allah’a dua ederek nazardan kurtulmak mümkündür. Maddi ve manevi her türlü hastalığın tedavisi iĀin doktora gitmek, tedavi etmek asıldır. Ancak Őifayı verenin Allah olduĀu unutulmamalıdır.

Peygamberimiz ktlklere karşı “*Yaratıklarının Şerrinden tam kelimeleriyle Allah’a sığınırım*” Şeklinde dua edilmesini de tavsiye etmiştir. (Ebu Davut, “Tıp”, 19)

İLK CİNAYET

Âdem’in (a.s.) iki oĀlu arasında bir ihtilâf çıkmıŐ, babaları her ikisinden de Allah’a kurban sunmalarını, hangisinin kabul edilirse onun haklı olacaĀını söylemiŐti.

Sunulan kurbanlardan Habil’in kabul edildi.

KıskanĀlığı yüzünden bu durumu iĀine sindiremeyen Kabil kardeŐini öldürdü. Böylece yeryüzünde cinayet iŐleyen ilk kişi oldu.

ÖZLÜ SÖZ

İnsan topluluklarının geliŐmesi, her Őeyden önce dil ve edebiyatlarının ilerlemesine baĀlıdır.

(Namık Kemal)

MİRAC KANDİLİ

Bu gece, Peygamberimizin bütün insanlığı temsilen Cenab-ı Hak'ın yüksek huzuruna kabulü anlamına gelen Miraç gecesidir.

Recep ayının 27. gecesinin tanık olduğu bu 'büyük buluşma', bizlere, insanın, ilâhî rızaya ve desteğe ulaştığında akıl ve idraki zorlayan nice üst derecelere ulaşabileceğini gösterdiği gibi, mana aleminde yükselip ilâhî rahmet ve huzura erişmenin, öncelikle gönül ve ruh temizliğinden, ahlâki erdemlere yükselişten, her şeyin sahibi olan Yüce Allah'a bağlılık ve boyun eğmeden geçtiğini de hatırlatmaktadır. Bu gecede farz kılınan ve bizzat Peygamberimiz tarafından mü'minlerin miracı olarak nitelenen namaz da, iç dünyamızdaki yükselişi ve arınmayı ifade eder.

Miraç, göklere olduğu kadar, insanın kendi semasına, yani kalbine ve iç dünyasına doğru da yapması gereken bir yolculuktur.

Bu kutlu gecede, daha güzel bir dünya ve daha erdemli bir hayat için dua edelim. Bu duygularla bu kutlu gecede yapılan duaların, bütün insanlık aleminin huzuruna vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ederiz.

PEYGAMBERİMİZİN AHLAKI

Hz. Peygamber insanların en güzel ahlaklısı idi. Onun bu özelliğini Rabbimiz; "Şüphesiz sen yüce bir ahlak üzere sin." (Kalem, 68/4) ayetiyle övmektedir. Resulullah (s.a.s.) Efendimiz de; "Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim." (Muvatta, "Hüsnü'l-hulk", 8) buyurarak bu yönüne dikkatimizi çekmektedir. Peygamberimiz herkese sevgi ve hoşgörülle davranır, kimseyi incitmez, şahsına yapılan hataları affederdi. Cömert, mütevazı, sabırlı, merhametli ve güler yüzlü idi.

Hz. Aişe validemiz; "Efendimiz'in ahlâkı Kur'an idi." (Müslim, "Müsâfirîn" 139) diyerek en öz lü biçimde ifade etmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Bu kadar adam gördüm, içlerinden hiç biri dünyadan hoşnut değil, hiç biri de dünyadan gitmek istemez.

(Namık Kemal)

YAŞLILARA SAYGI

Yaşlıların toplumdan kopmadan bu dönemlerini huzur içinde geçirmeleri için gençlere büyük görevler düşmektedir. Yaşlılara karşı minnet duyguları içinde olunmalı; sevinçleri, üzüntüleri daha çok paylaşılmalı, onlara daha çok sevgi, saygı ve hürmet gösterilmelidir.

Yaşlılara gösterilecek ilgi öncelikle aile içinden gelmelidir. Gençliğin güzelliği gibi, ihtiyarlığın zorluğu da bilinmeli ve buna göre davranılmalıdır.

Kur'an-ı Kerim'de "*Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle.*" (İsra, 17/23) denilerek yaşlılara iyi davranılması emredilmiştir.

RİYA

Sözlükte göstermek, "gösteriş yapmak" anlamlarına gelen riya dini bir kavram olarak, sırf Allah rızası için yapılması gereken ibadetleri ve güzel davranışları kendini beğendirmek ve insanlara göstermek amacıyla yapmak demektir.

Riya, yapılan ibadet ve güzel amellerin sevabını ortadan kaldırır; (Bakara, 2/269) Riyanın iki sebebi vardır imandaki zayıflık, mal mülk, makama ve şöhret gibi dünyalık hırsı.

Hz. Peygamber, ahirette cömert desinler diye infak edenlerin, alim desinler diye ilim öğrenen ve öğretenlerin güzel okuyor diye Kur'an okuyanların yüzü üstü cehenneme atılacaklarını bildirmiştir. (Nesai, "Cihad", 22)

ÖZLÜ SÖZ

Ana baba âhı alma. Ana baba âhının zehirini içen kurtulamaz.

(Prof. Ali Fuat Başgil)

PEYGAMBERLİK VE VAHİY

İnsanları yoktan var eden Yüce Allah onları başıboş bırakmamıştır. Kendilerine kutlu elçiler olan peygamberler aracılığıyla kitaplar göndermiştir.

Peygamberlik Allah vergisidir. Dolayısıyla, çalışmakla elde edilemez. Peygamberler vahiy yoluyla haber alırlar.

Vahiy, Yüce Allah'ın dilediği şeyleri peygamberlerine, mahiyeti bizce bilinemeyen bir yolla bildirmesi, Allah'la elçisi arasında bir çeşit gizli ve süratli haberleşme, Allah'ın elçisinin kalbine indirdiği şey demektir.

Vahiy bir haldir. Onun nasıllığını ve niteliğini ancak onu yaşayan peygamberler bilir. O, Allah'la peygamberi arasında bir sırdır. Ancak vahyin geliş şekilleri ve peygamberde meydana getirdiği etkiler sahabe-i kiram vasıtasıyla bilinmektedir.

ES'AD b. ZÜRARE

Sahâbe'den Hz. Peygamber (s.a.s.) ile Akabe'de tanışan ve müslüman olan ilk Medinelilerdendir. Kur'an eğitimi için Medine'ye öğretmen istemiş, Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından bu iş için görevlendirilen Mus'ab b. Umeyr'i evinde misafir etmiştir. İkinci Akabe Bey'ati'nin gerçekleşmesinde de etkili olan Es'ad b. Zürene, Medine'ye Müslümanların hicretinden sonra inşa edilen mescidin arsasını sağlamış ve inşaatında da çalışmıştır. Bu inşaat esnasında hicretten dokuz ay sonra vefat etmiş, Baki Kabristan'ına defnedilen ilk ensar olmuştur.

ÖZLÜ SÖZ

İnsan ne idraksiz mahlûktur! Herkes kimsenin sağ kalmadığını bilir de, kendinin öleceğine inanmak istemez.

(Namık Kemal)

PAYLAŞMA BİLİNCİ

İnsanız ve bir toplum hayatı içinde yaşıyoruz. Yardımlaşma duygusunun, paylaşmanın ne kadar insanî bir duygu olduğunu da biliyoruz. Çünkü yüce dinimiz İslâm bize her konuda yardımlaşmayı öğütlüyor. Kitabımızda Rabbimiz şöyle buyuruyor; “*İyilik ve takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın.*” (Maide, 5/2)

Zenginle fakirin bir arada yaşadığı toplumlarda yardımlaşma en temel birlik unsurudur. Zaten bize Hakk’ın emridir, Peygamberimizin düsturudur.

Yardımlaşma ile aradaki uçurumlar ortadan kalkar, paylaşma ile gönüller kaynaşır, Allah için dünyada iken verilen hayırlar, tasaduk edilen şeyler kabirde kandil kandil nurdur. Kur’an diliyle cennetlikler tarif edilirken; “*Mallarından muhtaç ve mahrumlara hakkını verenler*” (Zariyat, 51/15-19) müjdelenmiştir.

HZ. RUKİYE (R.A.)

Hiz. Peygamber’in kızıdır. Nübüvvetten sekiz yıl önce Mekke’de doğmuş, annesi ve kardeşleriyle birlikte Müslüman olmuştur. Ebu Leheb’in oğlu Utbe ile nişanlanmış, Tebbet suresinin nazil olması üzerine bu nişan bozulmuştur. Daha sonra Hiz. Osman ile evlenmiş, müşriklerin eziyeti artıp Müslümanların Mekke’de dinlerini yaşamaları zorlaşınca eşiyile birlikte Habeşistan’a hicret etmiştir. Ardından Mekke’ye dönüp, hicrete izin verildiğinde Hiz. Osman ile birlikte Medine’ye hicret etmiştir.

Hiz. Rukiye Bedir Gazvesi’ne hazırlık yapıldığı günlerde kızamığa yakalanmış; savaşın yapıldığı esnada, yirmi iki yaşında iken Medine’de vefat etmiş, Baki’ Mezarlığı’na defnedilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

İnsan her adımını mezardan uzaklaşmak için atar. Yine her adımda mezara bir adım daha yaklaşır. Nitekim her nefesi hayatı uzatmak için alır. Yine her nefeste hayatından bir nefeslik zamanı azalır. (Namık Kemal)

SIHİR VE BÜYÜDEN SAKINMAK

İnsanları hile ve desise yoluyla aldatmak suretiyle istismar etmek gibi anlamlara gelen büyü, sihir, cincilik, muskacılık ve üfürükçülük insanın fitratını etkilemeye ve değiştirmeye yönelik şeytanî işlerdir.

Büyüye inanmak, sihirbazlara değer vermek de Allah'a şirk koşmak kadar vahim ve kötü bir iştir. İslam, sihir ve büyü gibi yollarla fitratın seyrine ve kişilerin hayatına müdahale etmenin şeytan işi sahtekârlık ve küfür olduğunu belirtir. (Bakara, 2/102)

Kur'an'da sihirbazların iflah olmayacakları ve kurtuluşa eremeyecekleri vurgulanır. (Tâ-hâ, 20/69-77) Bu itibarla Felak ve Nâs sûrelerinde müminlere büyücülerin şerrinden ve şeytanın vesvesesinden Allah'a sığınmaları emredilir.

ZEYNEP BİNTİ CAHŞ

Zeynep binti Cahş, Hz. Peygamber'in hanımlarındandır. Aslında Zeynep, Allah Rasûlü'nün halası Ümeyye'nin kızıydı ve ilk iman edenler arasındaydı. Allah Rasûlü onu evlatlığı Zeyd b. Hârise ile evlendirmişti. Ancak azadlı bir köle olan Zeyd ve Kureyş'in ileri gelenlerinden olan Zeynep anlaşamadılar ve sonunda Zeyd, Zeyneb'i boşadı. Bu hadisenin akabinde Allah Teâlâ, Zeyneb'in Allah Rasûlü ile nikâhlandığını bildiren ayeti indirdi. (Ahzâb, 33/37) Böylece Allah Rasûlü ve Zeynep bnt. Cahş'ın evliliğiyle, eski bir cahiliyye âdeti olan evlatlıkların öz çocuk muamelesi görmesi ve onların hanımlarının babalarına yasak olması âdeti kaldırılmış oldu.

ÖZLÜ SÖZ

Vatan sevgisinden maksat, toprağa değil; onun üstünde yaşayan insanlara duyulan sevgidir.

(Namık Kemal)

KİN VE İNTİKAM HISSİ

İnsanların dünya hayatlarını yaşanmaz bir hale getirip, ahiretlerini harap eden olumsuz duygulardan biri de kin ve intikam arzusudur. Kin ve intikam hissi, insanların sağlıklı düşünüp karar verme yeteneklerini ortadan kaldırmakta, onları adeta kör ederek sonunda pişmanlık duyacakları birçok kötü fiilleri işlemelerine sebep olabilmektedir.

Hz. Peygamber (s.a.s.) asıl pehlivanın güreşte rakibini yenen değil, kin ve intikam gibi hislerin neticesinde ortaya çıkan gazap ve öfkesine hakim olan kişi olduğunu (Buhârî, “Edeb”, 102) bildirerek, bizlere kin ve intikam duygularıyla hareket etmemizi tavsiye etmişlerdir.

Kur’an-ı Kerim’de de öfkelerini yenenler ve affedici olanlardan övgüyle bahsedilmiştir. (Âl-i İmrân, 3/134)

MÜNKER-NEKİR

İnsanları öldükten sonra kabirde sorgulayacak olan melekler vardır.

Bu melekler Münker-Nekir denir. Bunların, Münker-Nekir olarak isimlendirilmesinin nedeni, mezarda ölüye daha önce onun hiç görmediği, bilmediği ve tanımadığı bir şekilde görünecek olmaları ve yadırganacakları içindir.

Bu melekler Münkereyn ve Fetanü'l-kabir (kabir sorgulayıcısı) da denilmiştir. Herkes, dünyadaki ameline göre cevap verecektir.

ÖZLÜ SÖZ

*İnsan vatanı sever, çünkü hürriyeti, rahatı, hakkı vatan sayesinde kaimdir.
(Namık Kemal)*

İSLAMDA DÜNYA AHİRET DENGESİ

İnsan belli bir süre yaşamak üzere dünyaya gönderilmiştir. (Bakara, 2/36) İnsanın asıl yurdu ise ahiret hayatıdır. (Ankebût, 29/64) İnsan, bu dünyada hem dünyevî ihtiyaçlarını karşılamakla, hem de ebedî hayatını kazanmakla yükümlüdür. Mümin, ne dünyaya dalıp ahiretini unutmamalı, ne de dünyadaki sorumluluklarını bir kenara bırakmamalıdır. Dinimiz, “ahireti unutan ve sadece dünyaya yönelen” yaşam tarzını yasaklamış, dünya hayatından başka hedefleri olmayanların ahiretten nasiplerinin olmadığını belirtmiştir. (Bakara, 2/200) Bu nedenle ahirete hazırlık yapılmalıdır. (Haşr, 59/18) Dünya ahiret dengesi hususunda şu ayet son derece önemli mesajlar verir: *“Allah’ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu ara. Dünyadan da nasibini unutma. Allah’ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap ve yeryüzünde bozgunculuk isteme. Çünkü Allah, bozguncuları sevmez.”* (Kasas, 28/76, 77)

KİRÂMEN-KÂTİBİN

Kirâmen-kâtibîn, insanların, iyi ve kötü bütün yaptıklarını amel defterlerine kaydedip yazan meleklerdir. Bunlara hafaza da denir. *“Halbuki üzerinizde muhakkak bekçiler, değerli yazıcılar vardır. Onlar yapmakta olduklarınızı bilirler.”* (İnfitâr, 82/10-12) *“Üstelik, biri insanın sağ tarafında, biri sol tarafında oturmuş iki alıcı melek, (onun yaptıklarını) kaydetmektedir. İnsan hiçbir söz söylemez ki, onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın.”* (Kâf, 50/17-18)

ÖZLÜ SÖZ

*Düşene gülen, acıyandan çok bulunur.
(Namık Kemal)*

HELÂL KAZANÇ

Allah insanı ihtiyaç içinde yaratmıştır. Hava, ışık gibi temel ihtiyaçlar doğrudan O'nun tarafından ve bedelsiz olarak ihsan edilmektedir. Yeme, içme giyinme gibi ihtiyaçlar da çalışmamıza bağlı olarak yine O'nun tarafından dolaylı olarak bahşedilmektedir. Ancak bunları elde etmek için hem yaptığımız iş ya da işler meşru olmalı hem de o işi yapma biçimimiz tamamen helal nitelik taşımalıdır. Hz. Peygamber insanları çalışmaya teşvik etmiş, en faziletli kazancın şüpheli olmayan yollardan insanın bizatihi kendi eliyle çalışarak elde ettiği helâl kazancı olduğunu belirtmiştir. (Ahmed b. Hanbel, III, 466; IV, 141) Yine O, başka bir hadisinde yemesi, içmesi, giyimi haram olanların dualarının kabul edilmeyeceğini ifade ederek (Tirmizi, "Tefsir", 37) helal kazancın ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

TEBLİĞ

Taşımak, götürmek, ulaştırmak, bildirmek ve erişirmek anlamına gelen tebliğ, Peygamberlerin vacib sıfatlardan biri olarak peygamberlerin, Allah'tan aldıkları hüküm ve haberleri hiçbir eksikliğe uğratmadan, ilave yapmadan ve gizlemeden insanlara bildirmesidir.

Tebliğ, dini esasları başkalarına bildirmek ve anlatmak demektir.

Dinî hükümlerin insanlara usulünce anlatılması ilahî bir görevdir.

ÖZLÜ SÖZ

*Aklı olan korkmak gerek / Nefs elinden, hırs elinden.
Nefstir seni yolda koyan, / Yolda kalır nefse uyan.
(Yunus Emre)*

HAYAT VE TASARRUF

Her şeyi belli bir ölçüye göre yaratan Yüce Allah “*Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temiz ve helal olanlarından yiyin. Bu konuda aşırı da gitmeyin, yoksa üzerinize gazabım iner*” (Tâhâ, 20/81) buyurmuştur. Bu âyet tüketimde helal kavramına dikkat çekerken, her alanda olduğu gibi, beslenme konusunda da aşırılıktan sakınılması emredilmiştir. Aşırılıktan sakınma sağlığın korunmasına yönelik olduğu gibi nimetlerin israf edilmemesiyle de ilgilidir.

Allah, “*Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah, israf edenleri sevmez*” (Arâf, 7/31) buyurmak suretiyle rızık olarak insanlara sunduğu nimetlerin hoyratça kullanılmasını yasaklarken, üretim ve tüketimde dengenin gözetilmesini emretmiştir.

İSÂR

İsâr, insanın bir başkasını herhangi bir beklenti olmaksızın kendi nefesine tercih etmesidir. Bir başka ifadeyle kişinin kendisi ihtiyaç içinde bulunsa bile sahip olduğu imkânları başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanması, başkalarının yararı için fedakârlıkta bulunması demektir.

Türkçe’de İsâr karşılığı olarak diğerkâmlık ve özgecilik terimi kullanılır.

İsâr cömertliğin en yüksek derecesidir.

ÖZLÜ SÖZ

Kul geceleri, gündüz yaptığı işlerin muhasebesini yapmalıdır. Zira geceleyin, insanın aklı ve fikri daha topludur. Muhasebe edince, gündüz yaptığı işi faydalı bulursa, ona devam eder. Şayet kötü bulursa, onu telafi etmeye çalışır ve ileride bundan ve bunun benzerinden sakınır. (Maverdi)

TEYEMMÜM

Maide sûresinin 6. âyetinde kendisine gusül ya da normal abdest gereken kişinin su bulamadığı takdirde “temiz toprakla” teyemmüm etmesi emredilmiştir.

Teyemmüm, önce iki eli temiz toprağa ya da toprak cinsinden bir maddeye sürerek elleri silkeledikten sonra her iki el ile yüzü meshetmek ve tekrar elleri aynı şekilde toprağa sürerek silkeledikten sonra sağ avuç ile sol kolun, sol avuç ile sağ kolun arka ve iç tarafını dirseklerle beraber meshetmektir.

Bununla müminlerin temiz olmaları ve manen de temizlenmeleri murat edilirken insanların, hükmi anlamda temizliği toprak vesilesiyle çevreyle kurulan ünsiyete ve yakınlığa bağlanmıştır.

GIYBET

Gıybet, bir kimsenin arkasından hoşlanmayacağı sözleri konuşmak veya davranışlarda bulunmak demektir.

Bu tür söz ve davranışlar gerçeği ifade ediyorsa gıybet, etmiyorsa iftira sayılır. (Müslim, “Birr”, 70)

Kur’anda (Hucurât, 49/12) gıybet yasaklanmış, gıybet yapmak ölmüş bir din kardeşinin etini yemeye benzetilerek bu davranıştan sakındırılmıştır.

Gıybetin yapılması gibi dinlenmesi de haramdır.

ÖZLÜ SÖZ

Konuşmanın bazı şartları vardır. Konuşan bunlara riayet ettiği takdirde, konuşması iyi ve güzel olur. Bu şartlar şunlardır: 1- Konuşma, onu gerektiren bir menfaat veya bir zararın def’i için olmalıdır. 2- Yerinde konuşmalıdır. 3- Gerektiği kadar konuşup sözü uzatmamalıdır. 4- Söyleyeceği sözleri iyice seçmelidir. (Maverdi)

TÜKETİM AHLAKI

Dinimizin, huzurlu bir hayat için benimsediği prensiplerden biriside; insanın iktisatlı ve ölçülü olmasıdır. Bu da yeme, içme, harcama, konuşma ve benzeri bütün işlerde ölçülü davranmakla olur. İsrâf, ihtiyaç sınırını aşmak, aşırı harcamalarda bulunmaktır. Yüce Allah Kur'an'da Müminlerin vasıflarını sayarken, onların daima ölçülü olduklarını vurgulamakta ve şöyle buyurmaktadır: *“Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır.”* (Furkan, 25/67)

Allah'ın nimetlerini israf etmek büyük bir vebaldir. Çünkü israf, birçok yuvanın dağılmasına ve ülke ekonomisinin zayıflamasına sebep olmaktadır.

Müslüman, tutumlu olmalı, israftan kaçınmalı, savurganlığın her çeşidinden uzak durmalıdır.

VELÎ

Velî, dost, seven, yardım eden, koruyup gözeten, birinin işini üzerine alan, idare eden demektir.

Kur'an'da sâlih ve muttaki olan mü'minlerin Allah'ın dostu (veli) olduğu bildirilmiştir. (Yûnus, 10/62-63; A'râf, 7/196)

Mü'minlerin velisi ancak Allah, O'nun Rasûlü, mü'minler ve meleklerdir. (Mâide, 5/55; Fussilet, 41/31)

“Allah bir kulunu sevdiği zaman onun gören gözü, duyan kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olur.” (Buhârî, Re-kâik, 38)

ÖZLÜ SÖZ

*Edeþ, tecrübe ile (yani bizzat yaşanarak) kazanılır.
(Maverdi)*

ALLAH'IN KILICI HALİD BIN VELİD (R.A.)

Allah'ın kılıcı olarak tanınan Halid bin Velid, hicretten 35 yıl önce Mekke'de doğmuştur. Müslüman olmadan önce Kureyşliler'in saflarında, Müslüman olunca da, İslam devletinin emrinde savaşmıştır. Uhud savaşında emrindeki süvarilerle Müslümanların büyük zayıat almasına neden olan Halid bin Velid, Müslüman olduktan sonra, Bizans ve Sasanilere karşı büyük zaferler kazanmış; Bizans ordusunu bozguna uğratmıştır. Katıldığı yüzü aşkın savaşta zaferden zafere koşmuş; yenilgiye uğramamıştır.

Suriye ve İran'ı İslam devletine bağlamış; fetihleri Anadolu'da Kahramanmaraş'a kadar uzanmıştır.

638 yılında ordu komutanlığından alınarak idari bir göreve verilmiş; bir yıl sonra bu görevinden istifa etmiştir. Savaş meydanlarında ölmeyi çok arzu etmiş, ancak 642 yılında yatağında can vermiştir.

GAZVE

Gazve; akın, saldırı, din uğruna yapılan savaş demektir.

Hz. Peygamber'in bizzat sevk ve idare ettiği savaşlara denir. Asker sayısı az veya çok olsun, savaş ya da başka bir amaçla hareket edilsin, çarpışma meydana gelsin veya gelmesin Hz. Peygamber'in bütün seferlerine gazve, bir sahâbinin komutasında gönderdiği askeri birliklere de seriyye adı verilmektedir.

İslam Tarihi kaynaklarında yirmi yedi kadar gazveden söz edilir. Bedir ve Uhud savaşları bu gazveler arasında yer alır.

ÖZLÜ SÖZ

Sabah uykusu, acizlik, tembellik, gevşeklik ve unutkanlığa sebep olur.
(Maverdi)

TEVHİD İNANCI

Hak dinin özünü ve temelini ifade eden kavram, tevhid Yüce Allah'ın "Bir"liğidir.

Bu, Yüce Allah'ı tek İlah olarak kabul etmek ve O'ndan başka hiçbir varlığa kulluk etmemek anlamına gelir. Ancak bazı insanlar Allah'a inandıklarını söyleseler de kendilerine başka ilahlar edinerek şirk koşarlar.

Bu insanları yanılgıya düşüren neden ise tevhid inancını doğru kavramamalarıdır. Dolayısıyla Allah Teala'nın tek İlah olduğuna iman etmek çok önemlidir.

Çünkü Yüce Rabbimiz, Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: *"Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Ondan başka ilah yoktur. O Rahmân'dır, Rahîm'dir (bağışlayan ve esirgeyendir)."* (Bakara, 2/163)

İTİKÂF

İtikâf, ibadet niyetiyle mescitte kalmak anlamında bir fıkıh terimidir. Kişinin itikâfa girerek kendisini dünyevi meşgalelerden soyutlaması, teslimiyet içerisinde Rabbine ibadet ve taatte bulunması, manevî yönden olgunlaşmasını sağlar.

Allah Rasûlü'nün de Ramazan'ın son on gününde itikâfa girdiği bilinmektedir. Bu yönüyle, itikâfa girmek suretiyle mü'minler, Rasûlullah'ın sünnetini yerine getirmiş olurlar.

ÖZLÜ SÖZ

Sizin en kötünüz, söz taşıyan, dostların arasını bozan ve ayıp araştırandır.
(Maverdi)

PEYGAMBERİMİZİN HALASI HZ. SAFİYYE (R.A.)

Safiyye binti Abdülmuttalib, Peygamberimizin (s.a.s.) altı halasından birisi ve Hz. Hamza'nın kız kardeşidir (Tirmizi, "Cenaiz", 31).

"*En yakın akrabayı uyar.*" (Şuarâ, 26/214) meâlindeki ayet inince Allah Resulü Kureyşli akrabalarını Safa tepesinde toplayarak önce genel olarak onları, sonra "*Ey Allah Resulü'nün halası Safiyye! Ben Allah'a karşı sana hiçbir yarar sağlayamam!*" diyerek halasını İslam'a davet etmiştir. (Buhari, "Vesâyâ", 11). Böylece ilk Müslümanlardan olan Hz. Safiyye, Allah Resulü'nün büyük teveccühünü kazanmıştır. Resul-i Ekrem, Hayber fethedilince ona ganimetlerden hisse ayırmıştır. Kaynaklarımızda Peygamberimizin, halasına latife yaptığı da bildirilmiştir. (Tirmizî, "Şemâil", 105).

İNAK

Bitirmek, yok etmek; yoksul düşmek; malı veya parayı elden çıkarmak anlamlarına gelen infak, dinî bir terim olarak, Allah'ın hoşnutluğunu kazanma amacıyla kişinin kendi servetinden harcamada bulunması, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi demektir.

Bu yönüyle infak, hem farz olan zekâtı hem de gönüllü olarak yapılan her çeşit hayrı içerir.

ÖZLÜ SÖZ

İstişare etmek, pişmanlığa karşı kaledir.
(Maverdi)

HZ. PEYGAMBER VE YETİMLER

Rahmet Peygamberi, yetimlerin bakıma, ilgiye, yardıma muhtac olduklarını ahabına anlatmış ve uygulamaları ile onlara örnek olmuştur.

Uhut savaşında şehit olan babasını arayan küçük Beşir'in saçlarını okşamış, kucaklamış, bağına basmış ve *“Ben senin baban, Âişe senin annen olsun istemez misin?”* (İbn Hacer, “İsâbe”, I, 302) buyurarak her türlü bakımını üstlenmiştir.

İnananları da *“Müslümanlar arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir.”* (İbn Mâce, “Edeb”, 6) sözleriyle uyarmış ve yetimlere iyi davrananların ahirette kendisine yakın komşu olacaklarını müjdelemiştir. (Buhârî, “Talâk”, 25)

ECEL

Sözlükte “mutlak vakit, belirlenmiş zaman veya muayyen bir müddetin sonu” gibi anlamlara gelen ecel, Allah tarafından her canlı için önceden takdir edilen hayat süresi ve bu sürenin sonu olan ölüm vakti demektir.

Ecel, ölüm (A'râf, 7/34), muayyen vakit (Kasas, 28/28), helak etme (A'râf, 7/185), iddet bekleme (Bakara, 2/231) ve ceza gibi (Nûh, 71/4) muhtelif anlamlarda Kur'an-ı Kerim'in 34 ayrı yerinde geçmektedir. Ecel, hem insanlar hem de toplumlar için geçerlidir.

Güneş ve ayın bile belirlenmiş bir süresi vardır.

ÖZLÜ SÖZ

Danışan pişman olmaz. İnsanı pişman eden, kendi görüşündeki ısrardır.
(Maverdi)